

2. Hardiman, M. & Rinne, L. & Yarmolinskaya, J. (2014). The Effects of Arts Integration on Long-Term Retention of Academic Content. *Mind, Brain, and Education*. 8(3), 144-148.

3. Hardiman, M. & JohnBull, R. & Carran, D. & Shelton, A. (2019). The Effects of Arts-Integrated Instruction on Memory for Science Content. *Trends in Neuroscience and Education*.

4. Martin, A. J., Mansour, M., Anderson, M., Gibson, R., Liem, G. A. D., & Sudmalis, D. (2013). The role of arts participation in students' academic and nonacademic outcomes: A longitudinal study of school, home, and community factors. *Journal of Educational Psychology*, 105, 709-727. doi:10.1037/a0032795

*Осова Ольга, Бельмаз Ярослава
Харків*

ІНОЗЕМНА МОВА ДЛЯ АКАДЕМІЧНИХ ЦІЛЕЙ У СИСТЕМІ ПІДГОТОВКИ ДОКТОРІВ ФІЛОСОФІЇ У ГАЛУЗІ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК: ПРАКТИКИ І ПРОБЛЕМИ

Інтеграція України в міжнародний науковий, економічний та культурний простір передбачає принципові зміни у вітчизняній системі підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти. Удосконалення підготовки докторів філософії зміщується в сучасних умовах у площину розвитку їхньої іншомовної культури академічного письма, умінь вести наукову дискусію однією з іноземних мов країн, що входять до Європейського союзу, презентувати результати власного наукового дослідження як чинників успішної самореалізації та розширення наукових контактів на міжнародній інтелектуальній арені.

На реалізацію зазначених змін спрямовані низка нормативно-правових документів, зокрема, закон України «Про вищу освіту» (2014 р.), «Порядок підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах)» (2016 р.), «Порядок проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії (2019 р.) та інших чинних нормативно-правових актів, у яких передбачається складання здобувачами під час вступу до аспірантури іспиту з однієї з іноземних мов країн Європейського союзу відповідно до рівня B2 згідно з Загальноєвропейськими рекомендаціями з мовної освіти, а також здобуття у процесі навчання в аспірантурі мовних та комунікативних компетентностей, що надасть можливість представляти результати

наукової роботи іноземною мовою в закордонних виданнях, проіндексованих в Scopus та Web of Science, брати активну участь в обговоренні, відстоювати власну позицію тощо.

У багатьох психолого-педагогічних дослідженнях розкриваються різні аспекти підготовки докторів філософії. Особливості підготовки докторів філософії висвітлюються в численних працях Г. Бордовського, М. Винницького, В. Моринець та ін. Критерії підготовки докторів філософії з іноземної мови розкриваються у працях Т. Варянка, Л. Іванченко та ін. Лінгводидактичний аспект академічного письма у процесі підготовки докторів філософії з англійської мови знайшов висвітлення у дослідженнях І. Панченко, І. Малиновської та ін. Зарубіжний досвід підготовки та атестації наукових кадрів представлено у працях Т. Борової, Т. Коломієць, В. Муромець С. Субботіна та ін. Проблемам академічної мобільності докторів філософії присвячено роботи Т. Старюк, Т. Федотової, Л. Халанчук та ін.

Водночас, незважаючи на інтенсивні різнопланові дослідження, викладання іноземної мови для академічних цілей в системі вітчизняної підготовки докторів філософії у галузі педагогічних наук висвітлюється в науково-педагогічних джерелах фрагментарно, що і зумовило вибір мети нашого дослідження – обґрунтувати зміст іншомовної компетентності академічного письма в освітній складовій програми підготовки докторів філософії у галузі педагогічних наук та представити вітчизняний досвід її реалізації.

Нині підготовка докторів філософії в Україні здійснюється за освітньо-науковими програмами, в основу яких покладено активізацію євроінтеграційних процесів та створення єдиного наукового простору.

Огляд освітньо-наукових програм підготовки докторів філософії у галузі педагогічних наук (Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка, Українська інженерно-педагогічна академія, Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка, Університет Григорія Сковороди в Переяславі тощо) дозволяє стверджувати, що основне підґрунтя програми утворюють освітня, практична та дослідницька складові, які зумовлюють якісну підготовку фахівців, здатних вирішувати наукові завдання, створювати міцне підґрунтя для педагогічної науки. Нині одним із пріоритетних напрямів розвитку сучасної освітньо-наукової діяльності є інтернаціоналізація, яка покликана активізувати грантову діяльність, міждисциплінарну мобільність та міжнародну співпрацю в межах європейської наукової

інтеграції, надати широкі можливості для представлення вітчизняних здобутки серед інтернаціональної спільноти науковців.

З огляду на зауважене вище, сучасні науковці (С. Коломієць, О. Синекон) наголошують на важливості врахування ряду принципів у процесі розробки освітньо-наукової програми підготовки докторів філософії. Зокрема до таких принципів належать принцип сталого розвитку суспільства, освіти і науки, міжнародної інтеграції та приєднання системи вищої освіти України до Європейського освітньо-наукового простору, наступності процесу здобуття вищої освіти та відкритості, науковості, міжпредметних зв'язків, єдності теорії та практики, систематичності та послідовності, свідомості й активності, варіативності, критичного самооцінювання, наукової творчості тощо (Коломієць, Синекон, 2014).

Особливої уваги у контексті нашого дослідження заслуговує принцип міжнародної інтеграції та приєднання системи вищої освіти України до Європейського освітньо-наукового простору. Відповідно до Національної рамки кваліфікацій, результатом підготовки майбутніх докторів філософії повинні бути наявність сформованих базових компетентностей, передових концептуальних та методологічних знань відповідно до обраної галузі наково-педагогічних знань, умінь критично оцінювати, узагальнювати та синтезувати вітчизняні та зарубіжні інноваційні ідеї, активно взаємодіяти з широким колом науковців європейської спільноти, ініціювати міжнародні проекти тощо (Національна рамка кваліфікацій). Фахівець будь-якої спеціальності повинен опанувати комплекс знань, умінь і навичок, що сприятимуть ефективній міжкультурній комунікації, яка забезпечить успішну підготовку наукового дослідження і комфортне функціонування в умовах європейської інтеграції.

З наведеного переліку компетентностей доктора філософії одне із найважливіших місць займають іншомовна компетентність та культура іншомовного академічного письма, що передбачають уміння та здатності спілкуватися іноземною мовою у широких академічних колах та висвітлювати результати наукових пошуків у закордонних виданнях.

Зміщення акцентів в освіті на взаємообмін інформацією в у мовах інтернаціоналізації освіти та інтеграції в міжкультурний простір змінюють процес модернізації освіти. На кафедрі іноземної філології Харківської гуманітарно-педагогічної академії, в рамках освітньої програми підготовки для здобувачів третього рівня вищої освіти за спеціалізаціями «Загальна педагогіка та історія педагогіки», «Теорія і

методика виховання», «Соціальна робота», запропоновано навчальну дисципліну «Іноземна мова для академічних цілей». Метою дисципліни є формування у здобувачів третього рівня вищої освіти іншомовної комунікативної компетентності академічного письма, що забезпечить активну їх участь в іншомовному академічному та науковому дискурсах.

Через засвоєння запропонованого навчального матеріалу в рамках дисциплін «Іноземна мова для академічних цілей (англійська)» та «Іноземна мова для академічних цілей (німецька)» здобувачі зможуть представляти себе та свій заклад в академічному середовищі, дотримуючись етичних норм професійного спілкування в наукових і академічних колах; розуміти автентичні академічні тексти різних видів (дисертації, наукові статті, тези доповідей тощо), визначати позицію автора та основну ідею його дослідження; писати статті, тези, анотації, резюме та інші види академічних текстів іноземною мовою; презентувати власні наукові розробки, відстоювати власну думку іноземною мовою, брати участь у дискусіях; оцінювати й критично аналізувати соціально, особистісно та професійно значущі проблеми і пропонувати шляхи їх вирішення, аргументуючи власну точку зору; дотримуватися правил академічної доброчесності.

Розробка програми дисципліни «Іноземна мова для академічних цілей» здійснювалася із врахуванням можливостей сучасного матеріально-технічного забезпечення закладів вищої освіти та створення відповідного навчально-дидактичного матеріалу. Серед основних методів засвоєння змісту превалювали інтерактивні, проєктні, проблемні, методи кооперативної роботи з текстом, методи розвитку навичок креативного письма тощо, максимально наближені до майбутньої науково-професійної діяльності здобувачів третього рівня вищої освіти.

Одним із важливих аспектів успішного засвоєння програми дисципліни «Іноземна мова для академічних цілей» є систематичне вивчення іноземної мови на всіх освітніх рівнях, від бакалаврату до докторантури, введення розмовних клубів іноземною мовою, курсів академічного письма іноземної та української мов.

Таким чином, проведення дослідження дозволяє стверджувати, що «Іноземна мова для академічних цілей» є важливою освітньою складовою освітньо-наукової програми підготовки докторів філософії у галузі педагогічних наук, яка забезпечує формування іншомовної компетентності академічного письма здобувачів третього рівня вищої освіти. На основі аналізу освітньо-наукових програм підготовки докторів філософії у галузі педагогічних наук та власного досвіду

обґрунтовано зміст іншомовної компетентності академічного письма в освітній складовій програми підготовки докторів філософії у галузі педагогічних наук, представлено практичний досвід її реалізації.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання. Рада з питань співпраці в галузі культури. Комітет з освіти. Відділ сучасних мов (2003). За наук. ред. С. Ю. Ніколаєвої. К.: Ленвіт.

2. Коломієць, С. С., Синєкоп, О. С. (2014) Концепція створення освітньо-наукової програми підготовки за освітньо-науковим рівнем – доктор філософії (PhD). *Неперервна професійна освіта: теорія і практика*. Вип. 3-4. С. 5-11.

3. Національна рамка кваліфікацій / постанова Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 р. № 1341. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-%D0%BF>

*Панченко Олена
Дніпро*

ЛІНГВОКУЛЬТУРОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ ПЕРЕКЛАДУ РОМАНУ ГАРПЕР ЛІ «УБИТИ ПЕРЕСМІШНИКА»

Роман «Убити пересмішника» є найвідомішим твором Гарпер Лі, класикою американської літератури. Сюжет та персонажі ґрунтуються на спостереженнях Лі над її родиною, її сусідами та подією, що сталася поблизу її рідного міста Монровіл, штат Алабама, у 1936 році, коли їй було десять років. Мета нашої роботи – проаналізувати переклад українською мовою (Гарпер Лі, 1975) роману «Убити пересмішника» (Harper Lee, 1960), а також визначити та пояснити лінгвокультурні одиниці, наявні в тексті.

С. Г. Воркачов зауважує, що основною задачею лінгвокультурології є вивчення та опис взаємовідносин мови та культури, мови та етносу, мови та народного менталітету (Воркачев, 2001, с. 64). Тобто задля максимально насиченого та повного розуміння мови треба розібратись в культурі, до якої ця мова належить. І навпаки, щоб зрозуміти культуру певного народу, треба зрозуміти його мову, з усіма її особливостями, історією, звуками, афоризмами, жартами тощо. Саме через це лінгвокультурологія є невід'ємною частиною сучасних лінгвістичних та соціально-культурних наукових дисциплін.